

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 680/2021-65

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Bauer s. r. o., IČO 47 254 874, Dénešova 19, Košice, proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Úradu hraničnej a cudzineckej polície, národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii, oddelenia operatívnej činnosti a vyšetrovania Západ, ČVS: UHCP 7/NJ Z 2013 a ČVS: UHCP-91/NJ-Z-2016 a postupu Krajskej prokuratúry v Prešove č. k. Kv 10/13/7700 a č. k. Kv 84/19/7700 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutiami Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Úradu hraničnej a cudzineckej polície, národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii, oddelenia operatívnej činnosti a vyšetrovania Západ (ďalej len „ministerstvo vnútra“ alebo „vyšetrovateľ“) ČVS: UHCP-7/NJ-Z-2013 a ČVS: UHCP-91/NJ-Z-2016, ako aj postupom a rozhodnutiami Krajskej prokuratúry v Prešove (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. Kv 10/13/7700 a č. k. Kv 84/19/7700 (ďalej len „napadnutý postup“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základných práv a slobôd a prikázal ministerstvu vnútra a krajskej prokuratúre konať bez zbytočných prietahov. Súčasne navrhla, aby jej ústavný súd priznal trovy konania v sume 450,28 eur.

2. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 680/2021-12 zo 14. decembra 2021 ju podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajskej prokuratúry a ministerstva vnútra. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) v spojení s § 123 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde pre deficit náležitostí ustanovených zákonom.

II.

Skutkové východiská

3. Uznesením vyšetrovateľa ČVS:UHCP-7/NJ-Z-2013 z 8. novembra 2013 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne sťažovateľke a ďalším spoluobvineným vznesené obvinenie za pokračovací zločin porušovania predpisov o obehú tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona, za prečin porušovania predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa § 279 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona a za zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a) a b) a 3 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona.

4. Prokurátor krajskej prokuratúry podal 4. augusta 2014 na sťažovateľku obžalobu, ktorá bola uznesením Okresného súdu Košice I zo 17. februára 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) pre závažné procesné pochybenia odmietnutá. Vec bola krajskej prokuratúre vrátená na ďalšie konanie. Proti uzneseniu okresného súdu podal prokurátor krajskej prokuratúry sťažnosť, ktorú Krajský súd v Košiciach uznesením z 13. októbra 2015 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

5. Termín na záverečné preštudovanie vyšetrovacieho spisu bol určený na 5. júl 2016, pričom obhajca sťažovateľky vypovedal plnú moc na jej zastupovanie 23. júna 2016. Sťažovateľka z tohto dôvodu vyšetrovateľa informovala, že plánovaného preštudovania spisu 5. júla 2016 sa nezúčastní. Poukázala tiež na svoj zlý zdravotný stav.

6. Nový termín záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu bol určený na 25. august 2016. Sťažovateľka sa opäť ospravedlnila z dôvodu zlého zdravotného stavu.

7. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2016 sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom vyšetrovateľa a krajskej prokuratúry v trestnom konaní vedenom vyšetrovateľom pod ČVS: UHCP-7/NJ-Z-2013. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 207/2017-20 z 23. marca 2017 bola táto ústavná sťažnosť sťažovateľky odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

8. Uznesením vyšetrovateľa ČVS:UHCP-7/NJ-Z-2013 z 3. októbra 2016 bola sťažovateľkina vec z dôvodu jej neschopnosti preštudovať vyšetrovací spis vzhľadom na jej zdravotný stav, ako aj pre urýchlenie trestného konania voči ostatným spoluobvineným, podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku *per analogiam* vylúčená na samostatné konanie.

9. Prokurátor krajskej prokuratúry požiadal 10. októbra 2016 okresný súd o poskytnutie informácie, či sa sťažovateľka dostavuje pred probačného a mediačného úradníka v súlade s právoplatným rozhodnutím súdu. Odpoveď vyšetrovateľa bola negatívna, načo prokurátor krajskej prokuratúry spracoval návrh na vydanie príkazu na zatknutie sťažovateľky. Sťažovateľka sa 29. novembra 2016 dostavila pred probačného a mediačného úradníka, takže návrh na vydanie príkazu na zatnutie nebol spracovaný.

10. Medzičasom si sťažovateľka zvolila na svoje zastupovanie v trestnom konaní pôvodného obhajcu. Nové záverečné preštudovanie vyšetrovacieho spisu sa malo uskutočniť 6. apríla 2017. Doručenie relevantnej písomnej dokumentácie sťažovateľke sa však opätovne skončilo bez úspechu.

11. Vyšetrovateľ vyhotovil 10. októbra 2017 pod ČVS:UHCP-7/NJ-Z-2016 podnet na odovzdanie trestného stíhania sťažovateľky na Ukrajinu. V nadväznosti na uvedené vyšetrovateľ uznesením ČVS:UHCP-91/NJ-Z/2016 z 10. októbra 2017 podľa § 228 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku predmetné trestné stíhanie prerušil. Generálna prokuratúra však žiadosť krajskej prokuratúry na odovzdanie trestného stíhania sťažovateľky na Ukrajinu neakceptovala.

12. Medzičasom sa slovenské orgány činné v trestnom konaní pokúšali sťažovateľke opätovne doručovať relevantné písomnosti. Konajúcemu vyšetrovateľovi bol 11. januára 2019 daný pokyn na pokračovanie v trestnom stíhaní podľa § 228 ods. 5 Trestného poriadku a súčasne mu bolo uložené, aby sťažovateľke doručil prostredníctvom právnej pomoci na Ukrajinu upovedomenie o možnosti preštudovať vyšetrovací spis. Vyšetrovateľovi bola oznámená aktuálna adresa pobytu sťažovateľky na Ukrajine.

13. Podnet na spracovanie návrhu dožiadania o právnu pomoc týkajúci sa doručovania relevantnej dokumentácie sťažovateľke na Ukrajinu bol podaný 22. mája 2019. Nový termín záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu bol stanovený na 13. november 2019. Ukrajinské orgány však žiadosť o právnu pomoc nevybavili tak, aby sa sťažovateľka včas dozvedela o nariadenom procesnom úkone, pretože sťažovateľke bola písomnosť doručená až 21. januára 2020.

14. Nový termín záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu bol stanovený na 19. február 2020. Preštudovanie spisu sa tohto dňa zrealizovalo. Sťažovateľka sa na ňom však nezúčastnila, svoju neprítomnosť neospravedlnila a nepožiadala o nový termín. Právny zástupca sťažovateľky poukázal na skutočnosť, že vyšetrovací spis nie je vedený zákonným spôsobom.

15. Následne krajská prokuratúra upovedomila 16. apríla 2020 právneho zástupcu sťažovateľky, že na základe jej návrhu s poukazom na § 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku vrátila vec vyšetrovateľovi na doplnenie vyšetrovania.

16. Po doplnení dokazovania bol nový termín záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu plánovaný na 3. august 2020. Obhajca sťažovateľky v podstatnom uviedol, že sa tohto procesného úkonu nezúčastní, pretože sťažovateľke nebol pred termínom predmetného preštudovania doručený spisový materiál vo forme rovnopisu.

17. Nový termín záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu bol stanovený na 4. december 2020. Sťažovateľka si relevantnú zásielku opätovne neprevzala, pričom o preloženie predmetného procesného úkonu požiadal aj obhajca sťažovateľky pre kolíziu s iným procesným úkonom realizovaným vo väzobnej veci, ktorý sa mal vykonať v identický deň.

18. Sťažovateľka 10. decembra 2020 telefonicky uviedla, že nateraz nevie ustáliť vyhovujúci termín záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu, pretože trpí ochorením COVID-19. Avizovala, že len čo sa z predmetného ochorenia zotaví, bude v tejto veci kontaktovať obhajcu aj vyšetrovateľa.

19. Nový termín záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu bol určený na 1. október 2021 tak, aby bola zachovaná dostatočná rezerva na vyhotovenie žiadosti o právnu pomoc a jej doručenie sťažovateľke. Obhajca 22. septembra 2021 vyšetrovateľovi oznámil, že ukončil právne zastupovanie sťažovateľky a záverečného preštudovania spisu sa 1. októbra 2021 nezúčastní. Podotkol, že sa mu so sťažovateľkou nepodarilo spojiť vyše jedného roka a v súčasnosti je nekontaktná. O sťažovateľke nemá žiadne správy a za vykonávané úkony právnych služieb mu nepoukazuje odmenu. Z uvedených dôvodov nemôže uskutočniť prípravu na dotknutý procesný úkon, ktorý sa mal realizovať 1. októbra 2021.

20. Slovenským orgánom činným v trestnom konaní boli 21. decembra 2021 doručené výsledky právnej pomoci z Ukrajiny. Sťažovateľka sa podľa týchto informácií na oznámenej adrese nezdržiava a jej aktuálne miesto pobytu je neznáme.

III.

Argumentácia sťažovateľky

21. Sťažovateľka namieta neprimeranú dĺžku trestného konania, ktorá sa upína na nečinnosť, neefektívnu a nesústredenú činnosť vyšetrovateľa a krajskej prokuratúry, a to aj s poukazom na závery Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Poukazuje na nezákonnú snahu o odovzdanie trestného stíhania v jej veci na Ukrajinu a nezákonne vedený trestný spis.

22. Spôsob vedenia trestného konania bez jej pričinenia nevedie k jeho ukončeniu a dlhodobo porušuje jej základné práva. Sťažovateľka podotýka, že povaha trestného konania v jej veci si nevyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní, pokiaľ ide o naplnenie jeho účelu. Trestné konanie nie je komplikované ani zložité. Orgány činné v trestnom konaní by teda mali povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec sťažovateľky bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená.

23. Sťažovateľka napokon upriamila pozornosť na odmietnutie obžaloby prokurátora krajskej prokuratúry, ako aj na nezákonnosť dôkazov, o ktoré sa opiera obvinenie.

IV.

Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, vyjadrenie vyšetrovateľa a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky:

24. K ústavnej sťažnosti sa prostredníctvom generálneho prokurátora vyjadrila Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), ktorá sa s argumentáciou prezentovanou v ústavnej sťažnosti nestotožnila.

25. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, dôkazný materiál bol zhromaždený v podstate v priebehu deviatich mesiacov, pričom časť spolupáchateľov sťažovateľky je toho času už právoplatne odsúdená.

26. K správaniu sťažovateľky generálna prokuratúra uviedla, že sťažovateľka nespolupracuje a o ukončenie trestného konania nejaví žiaden záujem. Orgány činné v trestnom konaní usilovali o každý spôsob, ktorým by zabezpečili prítomnosť sťažovateľky na záverečnom procesnom úkone prípravného konania. Uprednostnili priame kontaktovanie sťažovateľky a následne sa snažili využívať možnosti právnej pomoci podľa medzinárodných zmlúv. Sťažovateľka sa opakovane ospravedlňovala, a to napríklad zo zdravotných dôvodov či pre vypovedanie plnej moci zo strany jej obhajcu. Krajská prokuratúra sa neúspešne snažila o odovzdanie trestného stíhania sťažovateľky na Ukrajinu. Následne sa pokračovalo v predvolávaní sťažovateľky na záverečné preštudovanie vyšetrovacieho spisu. Prokuratúra poukazuje na pomalý výkon právnej pomoci zo strany ukrajinských orgánov, ktorý viedol k zmareniu jedného z termínov záverečného preštudovania spisu. Naostatok upriamuje pozornosť nato, že sťažovateľka je nekontaktná, v mieste trvalého pobytu sa nezdržuje, jej aktuálny pobyt nie je známy. Podotýka, že obhajoba opätovne vypovedala sťažovateľke plnú moc na zastupovanie v prebiehajúcej trestnej veci.

27. Pokiaľ ide o postupy orgánov verejnej moci, generálna prokuratúra poukazuje, že úkony orgánov činných v trestnom konaní neboli príčinou vzniku prieťahov v trestnom konaní. Všetky úkony orgánov činných v trestnom konaní smerovali k ukončeniu trestnej veci, pričom trestné konanie sa predlžovalo pre prístup sťažovateľky (napríklad zmeny miesta pobytu, nepreberanie poštových zásielok, absencia komunikácie s orgánmi verejnej moci, vypovedanie plnej moci zo strany obhajcu sťažovateľky).

28. V závere podaného vyjadrenia generálna prokuratúra prezentovala názor o tom, že sťažovateľka prispela významnou mierou k vzniku prieťahov v jej trestnom konaní. Vzhľadom na to je podľa mienky generálnej prokuratúry postup orgánov činných v trestnom konaní ústavno-právne akceptovateľný.

IV.2. Vyjadrenie vyšetrovateľa:

29. Vyšetrovateľ sa k ústavnej sťažnosti vyjadril listom č. k. PZ-HCP-BPNM2-2022/014686-002 (ČVS: UHCP-7/NJ-Z-2013, ČVS: UHCP-91/NJ-Z-2016) z 2. februára 2022. Po podrobnej rekapitulácii doterajšieho priebehu trestného konania uviedol, že sťažovateľka účelovo marí skončenie vyšetrovania v prípravnom konaní. Tým, že nepreberie písomnosť, pričom súčasne žiada byť vyrozumená o možnosti záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu, nemožno trestnú vec skončiť bez toho, aby došlo k porušeniu práva na obhajobu.

IV.3. Replika sťažovateľky:

30. V replike z 25. februára 2022 sa sťažovateľka pridržala podanej ústavnej sťažnosti. Doplnila, že orgány činné v trestnom konaní majú k dispozícii množstvo právnych nástrojov umožňujúcich efektívne konanie voči jej osobe. Ich postup je neefektívny. Vyšetrovací spis a jeho prílohy neboli pripravené na záverečné preštudovanie.

31. Sťažovateľka podotýka, že hoci trvala na záverečnom preštudovaní spisu, na vykonanie predmetného vyšetrovacieho úkonu sa nie je povinná dostaviť. Orgány činné v trestnom konaní jej mohli doručiť upozornenie na možnosť preštudovať vyšetrovacie spisy a pre prípad,

ak by sa sťažovateľka na oznámené preštudovanie spisu nedostavila, skončiť vyšetrowanie a zodpovedajúcim spôsobom rozhodnúť.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

32. V úvode považuje ústavný súd za potrebné vysporiadať sa s aplikovateľnosťou čl. 6 ods. 1 dohovoru na sťažovateľkinu vec. Jej nevyhnutnou podmienkou je, aby bola právna vec v konaní, ktoré chronologicky predchádza konaniu o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, prejednávaná v súlade s dikciou čl. 6 ods. 1 dohovoru pred orgánom, ktorý spĺňa atribúty nezávislosti.

33. Pojem „súd“ použitý v kontexte čl. 6 ods. 1 dohovoru je pojmom autonómny, pretože ESĽP ho interpretuje podľa vlastných výkladových schém. Z judikatúry ESĽP vyplýva, že pre účely čl. 6 dohovoru je možné v niektorých prípadoch považovať za súd aj orgán, ktorý nie je súdom podľa vnútroštátneho práva (KMEC, J. Komentár k čl. 6 dohovoru. In KMEC, K. – KOSAŘ, D. – KRATOCHVÍL, J. – BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 622). ESĽP teda neprihliada na označenie daného orgánu vo vnútroštátnom práve, ale skúma v prvom rade to, či taký orgán napĺňa atribút nezávislosti, ktorý explicitne vyplýva z čl. 6 ods. 1 dohovoru.

34. V nadväznosti na uvedené potom ústavný súd zastáva názor, že v sťažovateľkinej veci nie sú splnené podmienky pre aplikáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vyšetrowateľ a prokuratúra, ktorých postup a rozhodnutia sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom napáda, nespĺňajú v tuzemskom systéme trestného práva procesného atribúty nezávislého orgánu v zmysle uvedeného článku dohovoru.

35. V aktuálnej judikatúre ústavný súd zdôrazňuje relatívne samostatné postavenie prokuratúry v ústavnom systéme Slovenskej republiky, čo vylučuje charakterizovať ju ako orgán výkonnej moci, no jedným dychom dodáva, že prokuratúra jej zákonodarcom zverené kompetencie môže plniť bez toho, aby sa jej pridával prívlastok nezávislosti (PL. ÚS 25/2020). Zároveň v predošlej rozhodovacej praxi (PL. ÚS 17/96) ústavný súd autenticky, sledujúc ústavnú rovinu, konštatuje, že ústavodarca prisúdil nezávislosť len určitým orgánom, čo výslovne ustanovil v ústave. Orgánom, ktorým ústavodarca nezávislosť priznať nechce, ju v ústave nepriznáva. Podľa názoru ústavného súdu je teda zrejmé, že by odporovalo ústavnému poriadku priznať atribút nezávislosti jednak prokuratúre, jednak vyšetrowateľovi (policajt).

36. Rovnako i podľa rozhodovacej praxe ESĽP je ako pojmový znak orgánu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru potrebné skúmať z hľadiska (i) spôsobu ustanovovania jeho členov a dĺžky ich mandátu, (ii) z hľadiska existencie záruk proti vonkajšiemu tlaku, ako aj (iii) z hľadiska toho, či daný orgán budí zdanie nezávislosti (m. m. napr. rozhodnutie ESĽP Campbell a Fell, § 78, Findlay proti Spojenému kráľovstvu, § 73).

37. Na tomto mieste ústavný súd poukazuje ponajprv všeobecne na druhú požiadavku, podľa ktorej sa nezávislosť orgánu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru posudzuje optikou záruk proti vonkajšiemu tlaku. Tlak na osobu, ktorou je konkrétny orgán obsadený, nemusí prichádzať výlučne z prostredia mimo tohto orgánu, ale aj z relevantných interných štruktúr. Tak napríklad sudcovia nesmú byť vystavení tlaku zo strany svojich kolegov alebo osôb vykonávajúcich štátnu

správu súdov (predsedovia súdov). Aj proti týmto tlakom musia v právnom poriadku existovať dostatočné záruky (m. m. Agrokomplex proti Ukrajine, § 137). Záruky však nemôžu zostať len na papieri, musia byť účinne vykonávané v praktickom každodennom živote (m. m. Agrokomplex, proti Ukrajine, § 136), Khrykin proti Rusku, § 31 – 38 – kde predsedníčka nadriadeného súdu inštruovala listom podriadený súd, ako má vo veci postupovať; KMEC, J. Komentár k čl. 6 dohovoru. In KMEC, K. – KOSAŘ, D. – KRATOCHVÍL, J. – BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 671).

38. Aplikujúc avizované judikatúrne závery na podmienky a okolnosti prejednávanej veci, platný a účinný zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (teda nie praktická stránka jeho uplatňovania; ďalej len „zákon o prokuratúre“) v § 6 umožňuje nadriadenému prokurátorovi vydávať podriadenému prokurátorovi pokyny, ako má v konaní a pri plnení svojich úloh postupovať. Dokonca, ak podriadený prokurátor považuje pokyn za rozporný s právnym predpisom alebo so svojím právnym názorom, môže v súlade s § 6 ods. 7 zákona o prokuratúre nadriadeného prokurátora písomne požiadať, aby mu vec odňal. Následne nadriadený prokurátor jeho žiadosti vyhovie a vybavením veci poverí iného prokurátora alebo ju vybaví sám. Podľa názoru ústavného súdu je teda evidentné, že podriadený prokurátor nie je spôsobilý presadiť svoj nezávislý právny názor. Naopak, je zrejmé, že nadriadený prokurátor je spôsobilý takmer vždy presadiť svoj právny názor. Za týchto okolností je zjavné, že sústava prokuratúry, ako aj postavenie prokurátora vykonávajúceho dozor v trestnom konaní v jej rámci neposkytuje záruky proti legálne aprobevanému tlaku na konkrétneho prokurátora, čo predstavuje jeden zo znakov nezávislosti v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedené v konečnom dôsledku podčiarkuje aj zákonodarca, ktorý prokuratúru v súlade s § 2 zákona o prokuratúre normatívne charakterizuje ako samostatnú hierarchicky usporiadanú jednotnú sústavu štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

39. Ani vo vzťahu k postaveniu vyšetrovateľa (policajta) nie sú podľa názoru ústavného súdu prítomné (splnené) avizované garancie nezávislosti. Ústavný súd na tomto mieste upriamuje pozornosť sťažovateľky na dikciu § 230 Trestného poriadku, podľa ktorej je prokurátor oprávnený dávať policajtovi záväzné pokyny, ako v konaní postupovať. Činnosť vyšetrovateľa v kontexte prípravného konania teda nie je nezávislá, ale v súlade s § 230 ods. 2 Trestného poriadku závislá, totiž riadená prokurátorom.

40. Ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože namietaný postup vyšetrovateľa ani postup prokuratúry do aplikačného rozsahu predmetného článku dohovoru nespádajú.

41. Pokiaľ ide o námietku porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov obsiahnutého v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, podstatou, účelom, obsahom a cieľom tohto ústavne garantovaného základného práva je vo všeobecnosti odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba očakávajúca určité rozhodnutia štátneho orgánu (m. m. napr. I. ÚS 76/03, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019, II. ÚS 315/2020, III. ÚS 154/06, IV. ÚS 41/2021).

42. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v trestnom konaní prípravnom, na rozdiel od trestného konania súdneho, je podľa stabilného a opakovane

prezentovaného názoru ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba stíhaná na základe uznesenia o vznesení obvinenia. Právna neistota sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby, alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania. K odstráneniu právnej neistoty v trestnom konaní prípravnom preto v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu dochádza až rozhodnutím, ktorým sa toto konanie končí bez toho, aby pokračovalo v trestnom konaní súdnom, alebo sa vydá rozhodnutie, na základe ktorého trestné konanie prípravne právoplatne končí bez podania návrhu na obžalobu trestne stíhanej osoby (m. m. napr. I. ÚS 98/2010, I. ÚS 52/2012, IV. ÚS 41/2021).

43. Pri posudzovaní otázky, či vo verejnoprávnom procese (napríklad v trestnom konaní alebo v civilnom procese) došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. napr. I. ÚS 98/2010, I. ÚS 52/2012, I. ÚS 114/2016, I. ÚS 445/2011, II. ÚS 765/2016, II. ÚS 929/2016, III. ÚS 111/02, III. ÚS 247/03, III. ÚS 264/2017, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 272/04, IV. ÚS 117/2012, IV. ÚS 310/2018, IV. ÚS 41/2021, IV. ÚS 365/2021) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej sa rozhoduje, (ii) správanie účastníka konania a (iii) postup samotného orgánu verejnej moci, napríklad orgánu činného v trestnom konaní alebo relevantnej justičnej autority.

44. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' s'ťažovateľkinej trestnej veci (prvé kritérium), ústavný súd po tom, čo preskúmal relevantnú časť s'ťažnostnej argumentácie a súvisiacich príloh obsiahnutých v spise, konštatuje, že vykonanie záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu (jediného procesného úkonu) i napriek množstvu nazhromaždeného dôkazného materiálu nepredstavuje úkon, ktorý by v zodpovedajúcich intenciách bolo možné označiť prívlastkom náročný.

45. Ústavný súd nemohol argumentačným líniami prezentovaným v ústavnej s'ťažnosti prisvedčiť pre nenaplnenie ostatných dvoch kritérií už prezentovaného testu. Po oboznámení sa s predmetnou trestnou vecou ústavný súd vzhliadol v správaní s'ťažovateľky črty, ktoré výrazným spôsobom prispievajú k celkovej dĺžke a neukončeniu trestného konania. Vo vzťahu k postupu orgánov činných v trestnom konaní potom platí podľa mienky ústavného súdu opačný záver.

46. Správanie s'ťažovateľky hodnotí ústavný súd ako neštandardné. Penzum dôvodov, pre ktoré s'ťažovateľka opakovane nevyužila oprávnenie študovať vyšetrovací spis, je široké a z obsahového hľadiska veľmi rôznorodé. Ústavný súd akceptuje opakované zdravotné problémy a práceneschopnosť s'ťažovateľky, i keď objektívne sa žiada dodať, že aj uvedené nevyhnutne vplývalo na celkovú dĺžku trestného konania. Zodpovednosť za opakované vypovedanie plnej moci na zastupovanie s'ťažovateľky však nemožno pričítať inému subjektu trestného konania než s'ťažovateľke a jej obhajcovi. Po prvom ukončení zastupovania obhajcom sa s'ťažovateľka nechala dokonca opätovne zastúpiť tým istým obhajcom, čo podľa mienky ústavného súdu v zhode s právnym názorom vysloveným v uznesení č. k. II. ÚS 207/2017-20 z 23. marca 2017 nenapomáha realizácii tých práv s'ťažovateľky, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha ústavnou s'ťažnosťou. Uvedené konanie, pričítateľné na ťarchu tak s'ťažovateľke, ako aj jej obhajcovi, neprispieva k rýchlosti vedenia trestného konania. Rovnako (i) opakované a mnohonásobné nepreberanie

korešpondencie sťažovateľkou, (ii) modifikovanie adresy pobytu sťažovateľky bez vykonania relevantného oboznámenia, (iii) nemožnosť kontaktovania sťažovateľky nielen slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní, ale aj ukrajinskými autoritami trestného konania a dokonca obhajcom je podľa názoru ústavného súdu závažným faktorom, ktorý dominantne ovplyvňuje dĺžku konania v trestnej veci sťažovateľky. So zreteľom na uvedené nemožno prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľky, že vedenie namietaného trestného konania a rozhodovanie zo strany porušovateľov sa deje bez jej pričinenia.

47. Ústavný súd ďalej považuje sťažnostnú argumentáciu v znení vyjadrenia k ústavnej sťažnosti z 25. februára 2022 za vnútorne rozpornú. Sťažovateľka na jednej strane uvádza, že sa nemieni vzdať svojho práva na záverečné preštudovanie vyšetrovacieho spisu, na druhej strane však podotýka, že na predmetný procesný úkon nie je povinná sa dostať a jej trestnú vec možno za procesne predpísaných podmienok ukončiť aj bez vykonania tohto úkonu. Takéto antagonistické argumentačné línie budia dojem, že sťažovateľka nemá reálny záujem na záverečnom preštudovaní vyšetrovacieho spisu a konečnom dôsledku ani na riadnom ukončení jej trestnej veci, ktoré podporuje a legitimizuje procesnou pasivitou vo vzťahu k snahám orgánov činných v trestnom konaní o jej kontaktovanie.

48. Postup tuzemských orgánov činných v trestnom konaní nebol v každom štádiu napadnutého konania úplne sústredený (napríklad neúspešná snaha o odovzdanie trestného stíhania sťažovateľky na Ukrajinu). Ústavný súd však uvádza, že uvedené vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, menovite so zreteľom na postup sťažovateľky, nie je takej povahy, že by to malo rozhodujúci podiel na doterajšej dĺžke napadnutého konania. Tuzemské orgány činné v trestnom konaní usilovali o kontaktovanie sťažovateľky využitím viacerých trestno-procesných inštitútov, či už metódou priameho kontaktovania alebo využívaním inštitútov právnej pomoci. Ústavný súd opakovane podotýka, že so sťažovateľkou sa nepodarilo skontaktovať ani jej obhajcovi, čo bolo dokonca dôvodom na vypovedanie plnej moci sťažovateľke. Podľa mienky ústavného súdu to boli ukrajinské orgány (uzhorodská prokuratúra), ktorá vybavovaním úkonov právnej pomoci do určitej miery prispeli k dĺžke trestného konania.

49. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že postup krajskej prokuratúry a ministerstva vnútra v napadnutom konaní nevykazuje také ústavno-právne relevantné nedostatky, na základe ktorých by mohol dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny zo strany zainteresovaných orgánov verejnej moci (ministerstvo vnútra, krajská prokuratúra). Inak povedané, dôvody, pre ktoré napadnuté konanie dosiaľ nebolo skončené, nemožno v ústavne relevantnej miere pričítať na vrub bezdôvodnej nečinnosti alebo neefektívnej činnosti tuzemských orgánov činných v trestnom konaní.

50. Ústavnej sťažnosti preto ústavný súd aj v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny nevyhovet.

51. Pokiaľ ide o sťažovateľkou naznačené úvahy o nezákonnosti parciálnej čiastky dôkaznej matérie, ktorú orgány činné v trestnom konaní v priebehu vyšetrovania nazhromaždili, toto tvrdenie nie je so zreteľom na štádium, v ktorom sa trestné konanie vedené voči nej nachádza, namieste. Trestné konanie vedené voči sťažovateľke nemožno v štádiu prípravného konania a so zreteľom

na zhromaždené dôkazy v ich komplexnej súvislosti hodnotiť ako paušálne nezákonné. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou praxou podotýka, že hĺbkové a konečné hodnotenie dôkazov v trestnom konaní a posúdenie zákonnosti dôkazného procesu je vyhradené rozhodovaniu vo veci samej a nasleduje zásadne po ukončení dokazovania v prípravnom konaní trestnom (m. m. napr. I. ÚS 221/2019, I. ÚS 193/2021, II. ÚS 173/2021, II. ÚS 325/2021, III. ÚS 569/2017, III. ÚS 183/2018).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu